



Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

FEDERAAL ACTIEPLAN **HANDICAP**

2021-2024

Federaal actieplan handicap 2021-2024

Inhoud

Voorwoord	3
Wat is een handicap?	5
Startpunt	5
Ambitie	6
Basisprincipes	6
Algemene benadering	6
Opvolging implementatie	8
Maatregelen	9
1. Een solidair land	9
1.1. Beheer van de gezondheidscrisis	9
1.2. Gezondheidszorg	10
1.3. Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming	12
1.4. Overheid en ambtenarenzaken	17
2. Een welvarend land	20
2.1. Relance en transitie	20
2.2. Werk en werkgelegenheid	21
2.3. Ondernemerschap	28
2.4. Consumenten- en concurrentiebeleid	30
2.5. Fiscaliteit en begroting	32
3. Een duurzaam land	34
3.1. Duurzame ontwikkeling	34
3.2. Toegankelijkheid	35
3.3. Mobiliteit	39
4. Een veilig land	43
4.1. Justitie en veiligheid	43
5. Een land van samenwerking en respect	46
5.1. Institutionele hervormingen en Democratische vernieuwing	46
5.2. Gelijkheid en non-discriminatie	48
5.3. Deelname aan het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport	50
5.4. Statistieken en het verzamelen van gegevens	51
5.5. Mainstreaming doorheen het beleid	53

6.	België, een sterke stem in Europa en de wereld.....	55
6.1.	Europese en internationale ambitie.....	55
6.2.	Asiel en migratie.....	56

Voorwoord



Het federaal actieplan handicap 2021 – 2024, dat hier voor u ligt, is een belangrijk moment voor personen met een handicap en een sterk signaal van de federale regering.

Dit plan moet ons ertoe aanzetten onze opvattingen en aanpak op het vlak van het beleid van personen met een handicap duurzaam te veranderen. Sterker nog, dit plan moet ons aan het denken zetten over de manier waarop wij naar onze samenleving kijken.

Twaalf jaar geleden, in 2009, ratificeerde België het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Rechten van Personen met een Handicap. Sindsdien zijn er stappen in de goede richting gezet. De verankering in de grondwet van het recht van personen met een handicap op een volwaardige inclusie in onze maatschappij en op redelijke aanpassingen, beschouw ik als het mooiste voorbeeld.

Maar we moeten ook vaststellen dat ons land nog een hele weg heeft af te leggen.

Personen met een handicap botsen vandaag in België nog op te veel obstakels die hen verhinderen een zelfstandig leven te leiden en hun talenten ten volle te ontwikkelen. Deze obstakels vind je overal. Soms zijn ze overduidelijk, soms zijn ze minder zichtbaar, maar voor personen met een handicap en hun naasten zijn ze helaas een dagelijkse realiteit.

Dit plan wil het paradigma veranderen en de bestaande logica, namelijk dat iedereen zich moet aanpassen en de nodige inspanningen moet leveren om zich te integreren in de maatschappij, omdraaien.

Neen dus! Het is niet aan de personen met een handicap om zich aan te passen of inspanningen te leveren om deel te kunnen nemen aan onze maatschappij. Neen, het is niet aan deze personen om vindingrijk te zijn en te bedenken hoe ze hun handicap kunnen overwinnen om hun meest elementaire, essentiële en fundamentele rechten uit te oefenen. Het is integendeel aan de samenleving in haar geheel en aan de overheid om met iedereen rekening te houden en de nodige aanpassingen voor te stellen opdat alle burgers deel kunnen nemen aan de maatschappij, daarin begrepen personen met een handicap.

Deze inclusie moet tot stand worden gebracht in alle domeinen van het leven: privé, op het werk en in het openbare leven. Deze inclusie moet worden doorgetrokken naar werkgelegenheid, gezondheid en vrije tijd. Een handicap hebben is geen keuze!

Met het federaal actieplan handicap erkent de regering haar verantwoordelijkheid op het vlak van de inclusie van personen met een handicap. Met dit plan hebben de leden van de regering, met de steun van de vertegenwoordigers van personen met een handicap en experts rond alle vormen van discriminatie, de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) en Unia, in kaart gebracht welke aspecten van de wetgeving en openbare diensten een belemmering zijn voor de inclusie van personen met een handicap. Met dit plan verbindt de regering zich ertoe deze obstakels geleidelijk en structureel weg te nemen.

Dit plan is het resultaat van vele maanden werk en overleg met alle ministers en staatssecretarissen, die vandaag beloven de nodige maatregelen te nemen om een inclusievere samenleving op te bouwen.

Het werk van de afgelopen maanden heeft een mooi resultaat opgeleverd: 145 maatregelen, waarvan 46 als kernmaatregelen naar voor geschoven zijn !

Dit is geen lijst van goede intenties en losse ideeën. Neen, het gaat om concrete acties op korte, middellange en lange termijn. Het is een actieplan met duidelijk omliggende doelstellingen.

Het plan is opgebouwd rond de 6 hoofdlijnen van het regeerakkoord, waarin de partners van de meerderheid zich hebben voorgenomen te bouwen aan een betere samenleving. Een duurzame, solidaire en welvarende samenleving, met samenwerking en respect.

Alles is aanwezig om van dit plan een succes te maken, zodat dit een keerpunt wordt in ons beleid voor personen met een handicap.

Ons plan is ambitieus, en de hele regering heeft haar engagement hiervoor uitgesproken. Een engagement ten aanzien van iedereen, en meer nog voor de meest kwetsbaren van onze samenleving.

Ik wil iedereen bedanken die betrokken was bij de uitwerking van dit plan. Deze samenwerking toont aan dat we samen heel wat in beweging kunnen zetten.

Karine Lalieux

Minister belast met Personen met een handicap.

Wat is een handicap?

Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap definieert personen met een handicap als “**personen met langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving**”.¹

Of een persoon een handicap heeft, en in welke mate, hangt niet alleen af van de fysieke en mentale karakteristieken van de persoon, maar evengoed van sociale en omgevingsfactoren. Een samenleving die geen rekening houdt met de diversiteit in de functionele mogelijkheden van haar inwoners vergroot de handicap die personen die van de norm afwijken ondervinden. Dit eenvoudig maar fundamenteel inzicht, de **verschuiving van een medische naar een maatschappelijke benadering van handicap**, ligt aan de basis van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Het directe gevolg van deze verschuiving is dat handicap alle bevoegdheidsdomeinen raakt en dus een transversale benadering vereist.

Startpunt

We moeten vaststellen dat België, twaalf jaar na ratificatie van dit verdrag, nog grote stappen te zetten heeft om haar verplichtingen ten aanzien van haar inwoners met een handicap na te komen. **Personen met een handicap worden in ons land geconfronteerd met bijzondere uitdagingen** wat zich uit in de slechte cijfers inzake het armoederisico, sociale uitsluiting² en participatie op de arbeidsmarkt.³ Om deze uitdagingen te overwinnen dienen we onze maatschappij inclusief te maken en diverse hindernissen, over een breed scala van beleidsdomeinen weg te nemen. Meervoudige discriminatie en de specifieke situatie van vrouwen en meisjes met een handicap verdienen hierbij bijzonder aandacht.

Deze transversale benadering, met andere woorden een benadering die zich op alle domeinen van het leven van personen met een handicap richt, sluit naadloos aan bij de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van Agenda 2030. Om deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, waarvan de slogan “*Leave no one behind*” is, voor de gehele maatschappij te verwezenlijken, is een geïntegreerde en ondeelbare benadering van economische, sociale en milieudoelstellingen vereist, met aandacht voor specifieke noden van personen met een handicap.⁴

Dit actieplan richt zich op de bevoegdheden van de federale overheid en staat naast de actieplannen en initiatieven die op het niveau van de gewesten en gemeenschappen bestaan.

¹ Artikel 1 van het Verdrag: <https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-f.pdf>

² Risico op armoede en sociale uitsluiting (AROPE) : 30,5% voor personen met een handicap versus 15,3% zonder.

³ Effectieve arbeidsmarktparticipatie van personen met een handicap: 15% versus 61% totale bevolking ; Werkloosheidsgraad bij personen met een handicap: 9% versus 6%.

Bron: Statbel en Boek “Armoede en handicap in België 2019”.

⁴ OHCHR, *SDG – CRPD Resource Package*, beschikbaar op <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Disability/Pages/SDG-CRPD-Resource.aspx>: ontwikkeling van de *inclusive Sustainable Development Goals*: integratie van handicapdimensie in de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Ambitie

Het is dus onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om progressief alle hindernissen weg te nemen die personen met een handicap ondervinden opdat ze hun leven volwaardig en autonoom vorm kunnen geven en zich ten volle kunnen ontwikkelen.

Het federaal parlement heeft het recht “voor iedere persoon met een handicap [...] op volledige inclusie in de samenleving, met begrip van het recht op redelijke aanpassingen”⁵ in 2021 ook **grondwettelijk verankerd**.

Basisprincipes

Dit actieplan is gebaseerd op, en moet gelezen worden conform, de principes van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap:

- Respect voor de **inherente waardigheid, persoonlijke autonomie**, met inbegrip van de vrijheid om zelf keuzes te maken **en voor de onafhankelijkheid** van personen;
- **Non-discriminatie**;
- Volledige en daadwerkelijke **participatie** in, **en opname** in de samenleving;
- Respect voor verschillen en aanvaarding dat **personen met een handicap deel uitmaken van de mensheid** en **menselijke diversiteit**;
- **Gelijke kansen**;
- **Toegankelijkheid**;
- **Gelijkheid van man en vrouw**;
- Respect voor de zich ontwikkelende mogelijkheden van kinderen met een handicap en eerbiediging van het **recht van kinderen met een handicap** op het behoud van hun eigen identiteit.

Algemene benadering

In de Belgische beleidsvorming is het regeerakkoord het centraal document voor de planning van initiatieven en activiteiten van de regering in de lopende legislatuur. Daarom werd gekozen om met dit actieplan de **internationale verplichtingen en openstaande uitdagingen te vertalen naar de 6 assen van het federaal regeerakkoord** van 30 september 2020:

1. Een solidair land
2. Een welvarend land
3. Een duurzaam land
4. Een veilig land
5. Een land van samenwerking en respect
6. België, een sterke stem in Europa en de wereld

Na de beslissing van de federale regering op 19 maart 2021 tot het opstellen van dit actieplan werden de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (de federale adviesraad voor personen met een handicap) en Unia (het onafhankelijk mechanisme voor het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap) gevraagd om hun prioriteiten voor deze legislatuur door te geven.

⁵ Artikel 22ter Grondwet.

Parrallel werd aan alle federale regeringsleden gevraagd om hun eigen voorstellen op te stellen. Op basis van deze twee bronnen werden vervolgens thematische ontmoetingen georganiseerd door de Minister bevoegd voor personen met een handicap met de betrokken beleidscellen en administraties. Deze eerste versie van het actieplan werd vervolgens ter advies voorgelegd aan de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH).⁶ De finale versie van het actieplan werd aangenomen door de federale regering op 16 juli 2021.

Zowel bij de uitwerking van dit actieplan als in het algemeen beleid van de federale overheid staan de volgende elementen centraal:

1. Mensenrechtenbenadering van handicap

Personen met een handicap worden niet gedefinieerd door een ‘gebrek’ waarvoor een medische of sociale bijstandsoplossing gevonden moet worden. Personen met een handicap zijn personen met volle bekwaamheid om hun rechten uit te oefenen, om op gelijke voet met de rest van de bevolking ten volle deel te nemen aan de volledige samenleving, en autonoom hun eigen leven vorm te geven.

2. Betrokkenheid van personen met een handicap

Personen met een handicap, in hun hoedanigheid van ervaringsdeskundige, of organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen, zijn het best geplaatst om verder te gaan dan particularismen en adviezen te geven waarin de diverse behoeften en verwachtingen geïntegreerd worden. Om ervoor te zorgen dat hun participatie effectief is, is de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) bevoegd voor het onderzoeken van alle materies op federaal niveau die een invloed hebben op personen met een handicap. Ze kan hierover op vraag of uit eigen initiatief advies geven.

3. Handistreaming

Naast specifieke maatregelen zou bij ieder nieuw beleidsinitiatief aandacht moeten zijn voor de rechtstreekse of onrechtstreekse impact op personen met een handicap. Het *mainstreamen* van handicap, of ‘handistreaming’, doorheen de beleidslijnen voorkomt het opwerpen van onbedoelde nieuwe hindernissen en helpt de aanpak van bestaande discriminaties.

4. Samenwerking over de beleidsdomeinen

De beperkingen voor personen met een handicap die volgen uit een maatschappij die is ontworpen voor personen zonder handicap overstijgen het traditioneel bevoegdheidsdomein handicap in de zin van erkenning, tegemoetkomingen, ondersteuning, en hulpmiddelen. Bijgevolg is er een transversale aanpak nodig waarbinnen, met respect voor de bevoegdheidsverdeling, de minister belast met personen met een handicap een coördinerende rol speelt. Deze samenwerking staat ook open naar de deelgebieden.

⁶ Het formeel advies van de NHRPH is beschikbaar op: <http://ph.belgium.be/nl/adviezen/adviezen-2021.html>.

Opvolging implementatie

Elke minister is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen waartoe is besloten en brengt hierover op een regelmatige manier verslag uit aan de minister die **bevoegd is voor personen met een handicap en aan de ganse Regering**. De minister zal erop toezien dat het maatschappelijk middenveld, en in het bijzonder de **Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH)** en **Unia**, zullen worden betrokken bij de opvolging van het actieplan.

Het is fundamenteel voor de regering dat de vooruitgang van het actieplan goed gekaderd en opgevolgd blijft. Het **federaal netwerk handicap** zal hiervoor een **monitoringskader** uitwerken vertrekkend van de principes van samenwerking en co-creatie. Hiertoe wordt bij elke beleidscel een politiek aanspreekpunt handicap aangeduid. Op administratief niveau is er ook een aanspreekpunt handicap bij elke Federale Overheidsdienst, Programmatorische federale Overheidsdienst, en Openbare Instellingen van de Sociale Zekerheid, en bij een selectie van federale overheidsbedrijven. Het Coördinatiemechanisme UNCRPD binnen de FOD Sociale Zekerheid staat in voor het secretariaat. Het coördinatiemechanisme zal ook de contactpunten handicap in hun werk ondersteunen en voorstellen om thematische werkgroepen te organiseren over bepaalde transversale kwesties.

Het is een prioriteit voor de regering dat de vooruitgang in de uitvoering van het actieplan geëvalueerd wordt. Een eerste **rapportage aan de Ministerraad wordt voorzien halverwege het traject** (eind 2022). Dit verslag zal vooraf worden besproken met het maatschappelijk middenveld en een stand van zaken van de verwezenlijking van de verschillende maatregelen van het plan bevatten alsook een vraag om advies van de NHRPH en UNIA over de geboekte vooruitgang. De rapportage zal ook gebeuren in de Commissie Sociale Zaken in het Parlement.

Aan het eind van de legislatuur, begin 2024, zal een **eindrapport van het federaal actieplan** aan de Ministerraad worden voorgelegd. Dit rapport zal een stand van zaken geven over de uitvoering van de verschillende maatregelen van het plan en zal ook worden voorafgegaan door een gesprek met het maatschappelijk middenveld en door een advies van de NHRPH en UNIA. Deze evalueer zal ook rekening houden met de voor 2023 verwachte nieuwe aanbevelingen van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap aan België.

Maatregelen

1. Een solidair land

1.1. Beheer van de gezondheids crisis

Context en de uitdagingen in België

Het federaal regeerakkoord kreeg vorm aan de vooravond van de tweede golf van de pandemie en legt dan ook haar focus op het beheer van de covid-19 gezondheids crisis. Dit actieplan trekt lessen uit de voorbije maanden en legt de focus op de toekomst, zodat de noden van de meest kwetsbare personen, waaronder personen met een handicap in het beheer van een toekomstige (gezondheids-) crisis geïntegreerd zijn. Het ondenkbare kan steeds gebeuren en overheden hebben de verantwoordelijkheid zorg te dragen voor het welzijn en de veiligheid van de volledige bevolking.

Acties voor deze legislatuur

Handicap inclusief crisisbeheer

Het regeerakkoord voorziet dat een interfederale en multidisciplinaire werkgroep wordt belast met de evaluatie en actualisatie van bestaande noodplannen (energiebevoorrading, voedselbevoorrading, voedselrampen, ozon en hitte, rustoord, nucleair, etc.). De werkgroep gaat ook na welke bijkomende noodplannen opportuun zijn. We trekken lessen uit de covid-19 gezondheids crisis om ons crisisbeheer handicap-inclusief te maken.

Hoofdmaatregel: 1. Noodplannen bijwerken om rekening te houden met de behoeften van mensen met een handicap.		
	Annelies Verlinden Minister van Binnenlandse Zaken Zakia Khattabi, Minister van Leefmilieu Frank Vandenbroucke, Minister van Volksgezondheid	FOD Binnenlandse Zaken FOD Volksgezondheid

Bijkomende Maatregel	Regeringslid	Administratie
2. Ervoor zorgen dat crisiscommunicatie steeds beschikbaar is in een aangepast en toegankelijk formaat.	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken Frank Vandenbroucke, Minister van Volksgezondheid	FOD Binnenlandse Zaken FOD Volksgezondheid

1.2. Gezondheidszorg

Context en de uitdagingen in België

Personen met een handicap moeten toegang hebben tot de hoogst mogelijke standaard van gezondheidszorg zonder discriminatie op basis van handicap. Hiermee wordt zowel de toegang tot reguliere zorg als toegang tot zorg specifiek gericht op de handicap beoogd.

Voor het Verdrag en het VN-Comité staat in de voorziening van gezondheidszorg aan personen met een handicap de vrije en geïnformeerde toestemming van de patiënt met de medische behandeling centraal. Om inbreuken op de integriteit van de patiënt te vermijden zouden volgens het VN-Comité alle dwangpraktijken dienen te worden afgeschaft.^{7 8}

Het risico van stereotypen in de gezondheidszorg kan leiden tot directe of indirecte discriminatie omwille van een visie op handicap die sterk gebaseerd is op een medische benadering of op validisme (personen met een handicap hebben niet genoeg beslissingsvermogen, ze hebben een verminderde kwaliteit van leven, ...)⁹

Acties voor deze legislatuur

We werken continu aan een betere gezondheidszorg voor personen met een handicap

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
3. In overleg met de deelstaten worden de bijzondere drempels voor de toegang tot gezondheidszorg voor personen met een handicap die zich situeren op de grens van de bevoegdheidsverdeling inzake volksgezondheid en welzijn in kaart gebracht (Bv. de nomenclatuur voor logopedie en kine gelinkt aan revalidatiecentra).	Frank Vandenbroucke, Minister van Volksgezondheid	FOD Volksgezondheid
4. Nagaan hoe de rechten op vertolking in gebarentaal van personen met een sensorïele handicap binnen de gezondheidszorg kunnen gewaarborgd worden.	Frank Vandenbroucke, Minister van Volksgezondheid	FOD Volksgezondheid
5. Het verzekeren van toegang van personen met een handicap tot ziekteverzekering en ziekenfondsen op gelijke voet met anderen: aanpak van de problematiek van voorafbestaande toestanden	Frank Vandenbroucke, Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid	RIZIV

⁷ Vb.: Gedwongen sterilisatie van meisjes en vrouwen met een handicap in een instelling.

⁸ Connectie met artikelen 15, 16 en 17 van het Verdrag, en de as van gelijkheid en discriminatie. Zie ook §15-17 *List of Issues* van het VN Comité voor België (2019), doc. CRPD/C/BEL/QPR/2-3

⁹ Unia, *Bevraging van personen met een handicap over de naleving van hun rechten*, 2020, p. 55.

Autonomie van een patiënt met een handicap

Hoofdmaatregel: 6. **Hervorming van de wet** van 26 juni 1990 ‘betreffende de bescherming van de persoon van de **geesteszieke**’ met respect voor de rechten van de patiënt met een handicap.

Vincent Van Quickenborne,
Minister van **Justitie**

FOD Justitie

Hoofdmaatregel: 7. Verkenning van **initiatieven in de diensten geestelijke gezondheidszorg in de ziekenhuizen voor meer humane zorg** en het **verminderen** van de toepassing van **vrijheidsbeperkende maatregelen**.

Frank Vandenbroucke,
Minister van **Volksgezondheid**

FOD Volksgezondheid

1.3. Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming

Context en de uitdagingen in België

Volgens de verplichtingen van het Verdrag (artikel 28) is de doelstelling om personen met een handicap een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en voor hun gezin te waarborgen, toe te zien op de voortdurende verbetering van hun levensomstandigheden en om de rechten van personen met een handicap op sociale bescherming en op het genot van dat recht zonder discriminatie op grond van de handicap te verdedigen.

We maken in de Belgische sociale bescherming een onderscheid tussen sociale zekerheid, en sociale bijstand. Van belang hier is dat de groep personen met een handicap breder is dan deze die beroep doen op de sociale bijstandsregelingen voor personen met een handicap. Zo kan een persoon met een handicap gerechtigde zijn in de sociale zekerheidstakken voor invaliditeit of beroepsrisico's. België beschikt over een doeltreffend systeem voor sociale bescherming. De verschillende sociale zekerheidstakken en de bijstandsregelingen hebben een directe impact op de levensstandaard van personen en zeker op die van personen met een handicap. Inderdaad, het hebben van een handicap verhoogt nog steeds in grote mate het risico op armoede. Bijna een kwart van de personen met een handicap loopt het risico om in de armoede terecht te komen, hetzij twee keer zo hoog als het risico voor de gehele bevolking.

Acties voor deze legislatuur

Een handicap-inclusieve sociale zekerheid en sociale bijstandsregeling

De Belgische sociale zekerheid is gericht op de bescherming tegen verschillende sociale risico's van de sociaal verzekerden en kent geen afzonderlijk systeem specifiek voor personen met een handicap, zoals dit bestaat binnen de sociale bijstand. Niettemin speelt de sociale zekerheid een centrale rol in het garanderen van een behoorlijke levensstandaard voor veel personen met een handicap.

De federale sociale bijstandsregelingen voor tegemoetkomingen aan personen met een handicap bestaan na de 6^{de} staats hervorming uit de Inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) en de Integratietegemoetkoming (IT).

De regering heeft zich in het regeerakkoord geëngageerd om de uitkeringen op te trekken richting de armoedegrens en de prijs van de liefde af te schaffen. .

Hoofdmaatregel: 8. Revalorisatie van de Inkomensvervangende tegemoetkoming door het optrekken richting de armoedegrens		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid

Hoofdmaatregel: 9. Afschaffen van de "prijs van de liefde" door het loskoppelen van de hoogte van het inkomen van de personen met een handicap en hun partners voor de Integratietegemoetkoming		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid

Hoofdmaatregel: 10. Evolueren naar de vrijstelling van de **Integratietegemoetkoming bij de berekening van de middelen voor het recht op maatschappelijke integratie.**

	Karine Lalieux, Minister van Maatschappelijke integratie , belast met Personen met een Handicap	POD Maatschappelijke Integratie
--	--	------------------------------------

Hoofdmaatregel: 11. Bestuderen van de mogelijkheid van een **forfaitair en variabel deel** voor de **integratietegemoetkoming**

	Karine Lalieux, Minister van Maatschappelijke integratie , belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid
--	--	-----------------------

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
12. Evaluatie van de regeling van het ziektepensioen voor arbeidsongeschikte ambtenaren	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken Karine Lalieux, Minister van Pensioenen Frank Vandenbroucke, Minister van Volksgesondheid	FOD BOSA RIZIV Federale Pensioendienst
13. Evalueren van de mogelijkheid om de vrijstellingen waarin de berekening van de IGO voorziet, uit te breiden tot steun die na de 6e staatshervorming aan de deelstaten werden overgedragen	Karine Lalieux, Minister van Pensioenen	Federale Pensioendienst

14. Onderzoek van pistes om het tarief van 28% vermindering op de Integratietegemoetkoming voor personen in een collectieve woonvoorziening te hervormen	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid
15. Er zal onderzocht worden of de bestaande regelgeving van de wet van 1987 betreffende de IVT en IT en de wet van 2001 voor de IGO, nog aangepast is aan de moderne samenlevingsvormen (nieuwe vormen van cohousing en solidariteit zoals kangoeroewonen) en/of	Karine Lalieux, Minister van Pensioenen , belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid Federale Pensioendienst

zorgformules en aan de keuzes van eenieder.		
---	--	--

16. Mogelijkheid bestuderen om gebruik te maken van het actueel inkomensaspect bij de aanvraag van een erkenning	Karine Lalieux, Minister van Maatschappelijke Integratie , belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid POD Maatschappelijke Integratie
17. Evolueren naar de automatische identificatie van potentieel gerechtigden van IT/IVT tegemoetkomingen (BELMOD-onderzoek).	Karine Lalieux, Minister van Maatschappelijke Integratie , belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid POD Maatschappelijke Integratie

Modernisering van de erkenningsprocedure voor personen met een handicap

De tegemoetkomingen en erkenningsprocedure zijn gebaseerd op de verouderde wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap. De regering heeft zich in het regeerakkoord geëngageerd om de toekenning van de uitkeringen te moderniseren, en het multidisciplinaire karakter van de beoordeling te versterken.

Hoofdmaatregel: 18. Evaluatie van de wet van 1987 en formuleren van pistes ter hervorming om deze in lijn met de moderne visie op handicap te brengen.		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid

Hoofdmaatregel: 19. Modernisering van de erkenningsprocedure van handicap door het a. Ontwikkelen en toepassen van multidisciplinaire evaluaties binnen de DG Personen met een handicap teneinde met alle types handicap rekening te houden; b. Ervoor te zorgen dat de procedures voor mensen met een ongeneeslijke en onomkeerbare handicap worden vereenvoudigd in het kader van de verlenging van hun hulp.		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid

Hoofdmaatregel: 20. Opstellen van een nieuw actieplan van DG HAN ter verbetering van de dienstverlening voor de burgers. <ul style="list-style-type: none"> - Inclusieve communicatie met de rechthebbende wordt ontwikkeld. - De intake procedure bij aanvraag van erkenningen wordt hervormd. - Er wordt onderzoek gevoerd naar hoe de dienstverlening toegankelijk gemaakt kan worden voor diverse doelgroepen. - Informatiestromen tussen de verschillende regionale antennes, OCMW's en gemeentes worden geoptimaliseerd opdat een harmonisatie van de beslissingen en een gelijkwaardige behandeling van de aanvragen gegarandeerd wordt. - Toezicht houden op de behandelingstermijnen van aanvragen, de duur ervan te verkorten en de strategische doelstelling nastreven om het aantal geschillen te verminderen. 		
--	--	--

- Zorgen voor voldoende personeel en budgettaire middelen voor de uitvoering van het TRIA-programma		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
21. Verbeteren van de samenwerking tussen DGHAN en de gemeentebesturen , teneinde drempels tot dienstverlening weg te werken.	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid
22. Versterken van het project INTAKE om de indiening van de aanvragen tot erkenning te vergemakkelijken en alle informatie vereist in één dossier te centraliseren.	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid
23. In kaart brengen van de specifieke hindernissen voor niet-Belgische inwoners met een handicap .	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap Sophie Wilmès, Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken Sammy Mahdi, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie	FOD Sociale Zekerheid FOD Buitenlandse zaken Fedasil

[Armoedebeleid via afgeleide rechten](#)

Er wordt deze legislatuur een ambitieus Plan Armoedebestrijding opgesteld in samenspraak met de armoedeorganisaties, deelstaten, lokale besturen, lokale partners, en andere stakeholders. De strijd tegen non-take-up van sociale rechten, inclusief de afgeleide rechten, vormt een bijzonder aandachtspunt.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
24. Verbeteren en actualiseren van de bestaande sociale tarieven: telefonie, internet en gas en elektriciteit	<p>Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap</p> <p>Petra De Sutter, Minister van Tele-communicatie</p> <p>Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie</p> <p>Tinne Van der Straeten, Minister van Energie</p> <p>Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Consumentenbescherming</p>	POD Maatschappelijke Integratie
25. Garanderen van de retro-activiteit bij automatische toekenning van het sociaal tarief voor energie door te bestuderen hoe die kan opgevangen worden door een éénmalige premie om de tijd tot erkenning op te vangen.	<p>Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie</p> <p>Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Consumentenbescherming</p> <p>Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap</p> <p>Tinne Van der Straeten, Minister van Energie</p>	
26. Onderzoek naar het toepassen van het sociaal tarief voor personen met een handicap in zorginstellingen	Tinne Van der Straeten, Minister van Energie	
27. Integratie van de handicap dimensie in het Plan Armoedebestrijding .	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap en Armoedebestrijding	POD Maatschappelijke Integratie

1.4. Overheid en ambtenarenzaken

Context en de uitdagingen in België

De overheid dient in te spelen op de ontwikkelingen in de maatschappij, waaronder de steeds grotere digitalisering van dienstverlening. Het is echter van belang dat de publieke dienstverlening, die steeds in evolutie is, geen doelgroep achterlaat en beschikbaar blijft voor iedereen. Dit vereist actieve inzet op het vlak van **inclusieve publieke dienstverlening**.

Een bijzonder aspect in dit domein is dat overheden de **toegang tot de informatie** die zij aanbieden zoveel mogelijk vereenvoudigen. Dit kan met het oog op het bereiken van de doelgroep van personen met een handicap, specifieke instrumenten vereisen.

De implementatie van universele toegankelijkheidsstandaarden, en de maatregelen in het kader van tewerkstelling van personen met een handicap in de publieke sector, worden verder in dit plan besproken.

De verplichting voor overheden om in hun beleid en dienstverlening rekening te houden met personen met een handicap als doelgroep, zit vervat in het VN-Verdrag (artikelen 4, 9, 19, 21).

Het regeerakkoord voorziet in de opmaak van een omvattend plan om de kwaliteit van de dienstverlening van de overheid te verbeteren.

Acties voor deze legislatuur

Handicap inclusieve publieke dienstverlening

De regering neemt zich als doelstelling om de administratieve lasten te doen dalen met 30%. Dit gebeurt voornamelijk door de digitalisering van diensten. Gezien de digitale kloof in ons land en de specifieke behoeften van personen met een handicap, is het echter essentieel dat openbare diensten ook fysiek toegankelijk blijven. Deze modernisering dient dus inclusief zijn.

Hoofdmaatregel: 28. Ervoor zorgen dat de specifieke noden van personen met een handicap geïntegreerd worden in het alomvattend moderniseringsplan om de kwaliteit van de dienstverlening van de overheid te verbeteren : Garanderen en verbeteren van een toegankelijk onthaal en toegankelijke informatie voor personen met een handicap		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap Alle Regeringsleden	FOD Sociale Zekerheid Alle administraties

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
29. Het opzetten van een pool van doventolken die beschikbaar gesteld wordt voor het publiek voor het gebruik federale en administratieve diensten.	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Begroting	FOD BOSA

<p>30. Bijzondere aandacht voor inclusieve dienstverlening bij de overheidsdiensten met rechtstreeks contact met de burger. Onder meer door aanvraag van redelijke aanpassingen mogelijk te maken en daarvoor de nodige interne middelen voorzien.</p>	<p>Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën</p> <p>Karine Lalieux, Minister van Pensioenen belast met Personen met een Handicap</p> <p>Aan te vullen met andere Regeringsleden</p>	<p>FOD Financiën</p> <p>Federale Pensioendienst</p> <p>Aan te vullen met andere administraties van diensten die in contact komen met de burger</p>
<p>31. We zetten een netwerk van ervaringsdeskundigen handicap op om de federale administraties te ondersteunen in het uitwerken van een meer inclusieve dienstverlening.</p>	<p>Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap</p> <p>Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken</p>	<p>FOD Sociale Zekerheid</p> <p>FOD BOSA</p>

Garanderen van het recht op toegang tot informatie

Net zoals elke burger hebben personen met een handicap recht op het toegang tot informatie. Om dit fundamenteel recht te garanderen voor personen met een handicap, dienen er specifieke aanpassingen te gebeuren.

<p>Hoofdmaatregel: 32. Veralgemenen van het gebruik van gebarentaal bij persconferenties van de federale regering.</p>		
	<p><i>Alle regeringsleden</i></p>	<p><i>Alle administraties</i></p>

<p>Bijkomende maatregelen</p>	<p>Regeringslid</p>	<p>Administratie</p>
<p>33. Veralgemenen het gebruik van easy-to-read versies van belangrijke documenten voor de burger.</p>	<p><i>Alle regeringsleden</i></p>	<p><i>Alle administraties</i></p>
<p>34. Onderzoek naar de mogelijkheid van een “speech to text” dienst gebaseerd op artificiële intelligentie voor automatische transcripties.</p>	<p>Mathieu Michel, Staatssecretaris voor Digitalisering</p>	<p>FOD BOSA</p>

<p>35. Publiceren en vulgariseren van informatie over het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, inclusief de algemene commentaren van het VN-Comité, zodat deze in de 3 landstalen, in “easy-to read” format en in gebarentaal toegankelijk zijn.</p>	<p>Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap</p>	<p>FOD Sociale Zekerheid</p>
---	---	------------------------------

2. Een welvarend land

2.1. Relance en transitie

Context en de uitdagingen in België

Na de crisis dienen de relance- en transitieplannen ons land een electroschok te geven, onze economie te versterken, ons land voor te bereiden op de toekomst, en het concurrentievermogen en onze strategische sectoren te ondersteunen. We hebben immers een dynamische en welvarende economie nodig. Dit biedt een basis voor welvaart. In de eerste plaats via het creëren van tewerkstelling. Het federale relanceplan zal eveneens tot doel hebben om de transitie naar een duurzame en veerkrachtige economie te maken. Het relance- en transitieplan heeft een aantal kortetermijndoelstellingen maar biedt ook een kader voor de langere termijn. Ons land heeft nood aan een investeringsplan dat duidelijk en stabiel is doorheen de tijd. Deze aanpak biedt een opportuniteit om een aantal lang lopende uitdagingen die vooral personen met een handicap treffen, structureel aan te pakken. We zien toe op de handstreaming in zowel het Belgisch plan voor herstel en veerkracht, als het federaal relance- en transitieplan.

Acties voor deze legislatuur

Relanceplan: inclusie van personen met een handicap

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
36. Integreren van de handicap-dimensie in projecten van het Belgisch plan voor herstel en veerkracht en het federaal relance- en transitieplan.	Thomas Dermine, Staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings	FOD BOSA
37. Ervoor zorgen dat de vertegenwoordigende organisaties voor personen met een handicap betrokken worden bij het opstellen van het federaal relance- en transitieplan.	Thomas Dermine, Staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings	

2.2. Werk en werkgelegenheid

Context en de uitdagingen in België

Zoals bepaald in het VN-Verdrag, moet het recht op werk voor personen met een handicap gewaarborgd en bevorderd worden, met inbegrip van gelijke kansen en gelijke beloning voor werk van gelijke waarde.¹⁰

In 2018 bedroeg de tewerkstellingsgraad van personen met een handicap (20-64) amper 31,6%.¹¹ Meer dan één niet-tewerkgestelde persoon met een handicap op vier (27 %) geeft aan dat hij in staat zou zijn om te werken, indien hij bepaalde ondersteunende maatregelen zou genieten (vandaar het belang van het bekend maken van redelijke aanpassingen met sancties bij niet-naleving), en geeft met name aan dat aanpassingen van het soort taken of van de werklust nog ontbreken.

Verschuivende drempels beletten personen met een handicap om te werken: de afwezigheid van redelijke aanpassingen op het werk, belemmeringen van de toegang tot werk zoals ontoegankelijk vervoer, gebouwen en software, ...

Als gevolg van de bevoegdheidsverdeling in ons land situeren een aantal van die maatregelen zich op het niveau van de deelstaten. Arbeidsbemiddeling en doelgroepenbeleid behoren immers tot de bevoegdheid van de Gewesten, terwijl vorming en opleiding tot deze van de Gemeenschappen behoren.

Binnen de federale bevoegdheden zetten we in op een bevordering van de werkgelegenheid voor personen met een handicap. Hieronder valt ook de tewerkstelling bij de federale overheid zelf. We vinden dat we een verantwoordelijkheid hebben, een voorbeeldfunctie. De tewerkstellingsgraad van personen met een handicap bij de federale overheid bedraagt slechts 1,22% (1,25% in 2018). In totaal behalen of overschrijden 3 federale organisaties het quotum van 3% tewerkstelling van personen met een handicap.¹² Ook al stelt er zich een uitdaging in de correcte meting van het aantal personen met een handicap, kunnen we niet tevreden zijn met de huidige situatie. Zo zijn de bestaande aanwervingskanalen en het beleid voor duurzame tewerkstelling te rigide om op federaal niveau een inclusieve tewerkstelling te bekomen.

De tewerkstelling van personen met een handicap in de privésector moet ook worden gewaardeerd en aangemoedigd.

Acties voor deze legislatuur

Ondersteunen van tewerkstelling voor personen met een handicap

Werk moet steeds lonen, daarom zetten we verder in op het stimuleren en aanmoedigen van tewerkstelling.

Hoofdmaatregel: 38. Prijs van de arbeid: Hervorming van de berekening van de integratie-tegemoetkoming door een hogere vrijstelling voor arbeidsinkomen om deelname aan de arbeidsmarkt voor personen met een handicap te bevorderen		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid

¹⁰ Art. 26-27 UNCRPD.

¹¹ Cijfers EU-SILC

¹² Jaarverslag BCAPH (2019).

Hoofdmaatregel : 39. Wegwerken van de obstakels tot arbeidsmarktparticipatie van IVT-gerechtigden.

	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid
--	--	-----------------------

Hoofdmaatregel : 40. Onderzoek naar mogelijkheid van ontwikkeling van een simulatietool zodat personen met een inkomensvervangende tegemoetkoming of integratietegemoetkoming op voorhand kunnen berekenen wat de gevolgen zijn van de cumulatie van uitkering en arbeidsinkomen.

	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid
--	--	-----------------------

Hoofdmaatregel : 41. Toezien op de implementatie van het KB van 11/02/2019 tot bepaling van de voorwaarden inzake positieve acties

	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Werk	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
--	--	---

Re-integratie op de arbeidsmarkt van werknemers in invaliditeit

De re-integratie op de arbeidsmarkt van langdurig arbeidsongeschikten is een prioriteit. Begeleiding en ondersteuning vanuit de publieke autoriteiten staan hierbij centraal.

Hoofdmaatregel: 42. Verbeteren van het Terug-Naar-Werk-proces van uitkeringsgerechtigde personen in het werknemersstelsel van de ziekteverzekering via de uitwerking van de terug-Naar-Werk-coördinatie

	Frank Vandenbroucke, Minister van Sociale Zaken	RIZIV FOD Sociale Zekerheid
--	--	--------------------------------

Bijkomende maatregel	Regeringslid	Administratie
43. Ontwikkeling van een simulatietool zodat personen met een invaliditeitsuitkering die deeltijds het werk hervatten op voorhand kunnen berekenen wat de fiscale gevolgen van de cumulatie van uitkering en arbeidsinkomen zijn.	Frank Vandenbroucke Minister van Sociale Zaken Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Sociale Zekerheid FOD Financiën

Inclusieve werkomgeving

Redelijke aanpassingen op de werkvloer zijn een recht voor personen met een handicap. Niettemin wordt dit in de praktijk niet steeds gerespecteerd.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
44. In overleg met de deelstaten, en met respect voor de bevoegdheidsverdeling, promoten van het gebruik van de module <i>E-DIV</i> van UNIA, ter sensibilisering over het recht op redelijke aanpassingen .	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Pierre-Yves Dermagne, Minister van Werk	
45. Bijzondere aandacht voor de noden van personen met een handicap bij de implementatie van de Work-life balance richtlijn .	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Werk	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
46. Verlenging van het mantelzorg verlof.	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Werk	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
47. Bijzondere aandacht voor de noden van personen met een handicap bij de uitwerking van de aanpassing van de re-integratieregeling	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Werk	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Publieke tewerkstelling

De overheid dient een voorbeeldrol te spelen in de tewerkstelling van personen met een handicap. Daarom engageren we ons om acties te ondernemen om de tewerkstelling van personen met een handicap binnen de federale overheid naar 3% te brengen.

Hiervoor wordt er gewerkt op meerdere pistes. In de eerste plaats zoeken we naar verbeteringen bij mogelijke rekrutering van personen met een handicap. Hieronder valt de toepassing van het huidige rechtskader, maar ook het bestuderen van mogelijke nieuwe tewerkstellingsvormen, die nog niet voorzien zijn in de huidige regelgeving. Ook dienen we acties te ondernemen om de situatie voor personen met een handicap die in dienst zijn bij de federale overheid te verbeteren. Hieronder zetten we in op een verhoogd gebruik van redelijke aanpassingen, het onderzoek naar een uitbreiding van de terugbetaling van woon-werkverkeer voor ambtenaren met een handicap, een versterkte rol voor het diversiteitsnetwerk en de Begeleidingscommissie voor de aanwerving van personen met een handicap in het federaal openbaar ambt (BACPH) en de nodige aanpassingen aan het kader voor de monitoring van het aantal personen met een handicap in het federaal openbaar ambt.

Hoofdmaatregel: 48. Vanaf 2022, voorzien van een hoofdstuk over de uitvoering van de maatregelen in het kader van handistreaming in alle bestuursovereenkomsten van de federale administraties (eg toegankelijkheid van alle diensten voor iedereen, strijd tegen non-take-up, het gebruik van FALC en redelijke aanpassingen, % tewerkstelling van personen met een handicap, enz.). Een actieplan dient hieromtrent uitgewerkt te worden. Dit wordt vervolgens ter advies voorgelegd aan de BCAPH .		
	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken	FOD BOSA
	Alle leden van de Regering	Alle administraties

Hoofdmaatregel: 49. De **Begeleidingscommissie voor de aanwerving van personen met een handicap in het federaal openbaar ambt (BCAPH)** zal een **meer proactieve en adviserende rol** opnemen in het uitwerken van voorstellen om de doelstelling van minimaal **3%** tewerkstelling te halen.

	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD BOSA FOD Sociale Zekerheid
--	---	---------------------------------------

Hoofdmaatregel: 50. Om de mogelijkheden om personen met een handicap te **rekruteren** in het federaal openbaar ambt te **verbeteren**:

- a. Analyse en hervorming van het koninklijk besluit van 6 oktober 2005 om bijvoorbeeld **nieuwe vormen van tewerkstelling**, waaronder stages, mogelijk te maken;
- b. Toezien op de **correcte toepassing van de voorrangsregeling** voor de aanwerving van geslaagde kandidaten met een handicap;
- c. **Evaluatie van de aanwervingsprocedures bij SELOR** voor personen met een handicap.

	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Begroting	FOD BOSA
--	--	----------

Hoofdmaatregel: 51. Het gebruik van **redelijke aanpassingen** in de werkomgeving van de federale overheid vergemakkelijken

- a. (Uitzonderlijke) financiering ter ondersteuning van werkgevers en federale werknemers met een handicap om telewerkstations in te richten.
- b. (Co-)financiering van diversiteitsprojecten die traditionele aanpassingen van de werkplek of bewustmakings- of coaching initiatieven in verband met het thema handicap mogelijk maken.

	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Begroting	FOD BOSA
--	--	----------

Hoofdmaatregel: 52. Sensibiliseren van de federale overheidsadministraties, inclusief mandaathouders en HR-ambtenaren over het recht op redelijke aanpassingen en het aanmoedigen van het nemen van initiatieven die een inclusieve werkomgeving bevorderen.

- a. De **expertise bij FOD BOSA-diversiteit inzake redelijke aanpassingen op de werkvloer, re-integratie, subsidies, externe ondersteuning**, etc. zal actief ter beschikking worden gesteld voor de gehele federale administratie
- b. In samenspraak met het netwerk diversiteit en het middenveld van personen met een handicap worden **sensibiliseringsacties** opgezet voor een werkomgeving die inclusief is voor de verschillende soorten van handicap
- c. Er wordt een gids inzake inclusieve (digitale) vergaderingen ter beschikking gesteld.

	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken	FOD BOSA
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Sociale Zekerheid
	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	Cel Gelijke Kansen

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
53. Onderzoek naar hoe het aantal personen met een handicap tewerkgesteld bij de federale overheidsdiensten beter in kaart kan gebracht worden .	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken	FOD BOSA
54. Onderzoek naar hoe de vergoeding woon-werk verkeer aangepast kan worden aan de specifieke noden van personen met een handicap.	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken	FOD BOSA
55. Promoten van de sociale economie , waaronder de tewerkstelling van personen met een handicap, binnen het actieplan "federaal aankoopbeleid".	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Begroting	FOD BOSA
56. Employer Branding , waarbij de federale overheid zich profileert als een inclusieve werkgever en personen met een handicap aangemoedigd worden om te solliciteren.	Petra De Sutter, Minister van Ambtenarenzaken	FOD BOSA Alle administraties
57. Bevordering van de re-integratie van arbeidsongeschikte militairen .	Ludivine Dedonder, Minister van Defensie	Ministerie van Defensie

58. Militairen die definitief als ongeschikt voor dienst als militair verklaard worden , een functie binnen het civiel personeel van defensie toekennen.	Ludivine Dedonder, Minister van Defensie	Ministerie van Defensie
59. Sensibiliseren rond beeldvorming bij de rekrutering van gemeenschapswachten . Bekijken met de opleidingscentra voor gemeenschapswachten wat eventueel zou kunnen verbeterd worden opdat alle functionaliteiten en voorzieningen aanwezig zijn zodat personen met een handicap eveneens in staat zijn om een vormingsattest te behalen.	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Binnenlandse Zaken

[We stimuleren tewerkstelling van personen met een handicap bij overheidsbedrijven](#)

We onderzoeken en ondernemen de meest gepaste maatregelen om de tewerkstelling van personen met een handicap bij overheidsbedrijven te verbeteren. In het bijzonder onderzoeken we of het quotum van 3% kan opgelegd worden aan overheidsbedrijven.

Bijkomende maatregel	Regeringslid	Administratie
60. Ontwikkeling van een actieplan om de verhoging van de tewerkstelling van personen met een handicap richting 3% na te streven in de beheerscontracten of strategische plannen van BPost en Proximis en de Nationale Loterij .	Petra De Sutter, Minister van Overheidsbedrijven, Telecommunicatie en Post Sammy Mahdi, Staatssecretaris Asiel en Migratie en van de Nationale Loterij	

<p>61. Evaluatie van de maatregelen die zijn genomen voor de tewerkstelling van personen met een handicap of personen die hun normale functie binnen de Belgische spoorwegen niet meer kunnen uitoefenen en onderzoeken hoe de tewerkstellingsgraad kan worden verbeterd om richting 3% te gaan.</p> <p>De specifieke veiligheidscontext binnen de Belgische spoorwegen en de gevolgen voor de werkgelegenheid dienen in de beoordeling te worden betrokken</p>	<p>Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit</p>	
<p>62. Opstellen van een actieplan binnen Skeyes, met maatregelen om de tewerkstelling van personen met een handicap te verbeteren om dichterbij 3% te gaan.</p>	<p>Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit</p>	

2.3. Ondernemerschap

Context en de uitdagingen in België

Zoals reeds omschreven in het deel werk en werkgelegenheid zijn er diverse hindernissen voor personen met een handicap om zich professioneel te ontplooien. Dit geldt evenzeer voor potentiële zelfstandigen met een handicap.

Het regeerakkoord erkent de drijvende kracht van ondernemers en ondernemingen in de waardecreatie en voorziet een ondersteuning via zes pijlers: (1) Competitiviteit, fiscaliteit en strijd tegen sociale dumping, (2) Verbetering van het sociaal statuut en ondersteuning van het ondernemerschap, (3) Bescherming tegen betalingsachterstand, (4) Administratieve vereenvoudiging, (5) Internationalisering van kmo's, en (6) Sectorale maatregelen. Het is in het bijzonder binnen de pijler sociaal statuut dat er zich bijkomende hindernissen bevinden voor (toekomstige) ondernemers met een handicap.

Acties voor deze legislatuur

Bevorderen van de toegang tot het statuut van zelfstandigen

We bevorderen de toegang tot het statuut van zelfstandigen voor personen met een handicap en sensibiliseren de doelgroep hierover. We onderzoeken hiervoor de huidige wetgeving en bekijken ook hoe het statuut van zelfstandige in bijberoep voordeliger gemaakt kan worden voor personen met een handicap die een uitkering ontvangen.

Hoofdmaatregel: 63. Nagaan op welke manier het **opstarten van een zelfstandige activiteit vereenvoudigd** kan worden, met name via een vermindering van de financiële voorwaarden voor toegang tot het sociaal statuut der zelfstandigen voor personen met een handicap; of via de combinatie van een statuut van zelfstandige in bijberoep met tegemoetkomingen voor personen met een handicap.

	David Clarinval, Minister van Zelfstandigen Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Sociale Zekerheid Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
--	--	---

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
64. Opzetten van een informatiecampagne over het sociaal statuut van zelfstandigen met een handicap en de ondernemingsgeest bij deze doelgroep.	David Clarinval, Minister van Zelfstandigen Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Sociale Zekerheid Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
65. Onderzoek naar de mogelijkheden tot een betere begeleiding van personen met handicap bij het zoeken naar werk in het kader van een versterkt re-integratiebeleid op maat van de arbeidsongeschikte zelfstandige.	David Clarinval, Minister van Zelfstandigen	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

2.4. Consumenten- en concurrentiebeleid

Context en de uitdagingen in België

De maatregelen binnen de Belgische consumentenbescherming zijn in principe gericht op de bescherming van alle consumenten, en brengen **geen initiatieven die zich specifiek richten op consumenten met een handicap**. Een focus wordt er wel gelegd op consumenten met **zwakkere digitale vaardigheden**, hetgeen al in zekere mate inspeelt op de noden van personen met een handicap.

Op het niveau van het VN-Verdrag zijn acties op dit domein terug te koppelen aan de materie onder toegankelijkheid (art. 9) en zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij (art. 19). Rekening houden met consumenten in al hun diversiteit, en hun corresponderende noden, is een essentiële stap in de totstandbrenging van een inclusieve maatschappij.

Een bijzondere uitdaging in dit domein is het verzekeren van toegang tot **bankdiensten**. Hierbij moet rekening gehouden worden met betrokkenheid van meerdere actoren (bankensector, beleidsdomeinen Economie en Financiën). Ten slotte moet er bemerkt worden dat een **transversale beleidsvoering** ook in consumentenbescherming essentieel is: doorheen de domeinen moet er gekeken worden of de noden van consumenten (met alle hoedanigheden) gerespecteerd worden, en moet er aandacht zijn voor **digitale inclusie**.

Acties voor deze legislatuur

We bevorderen de toegang tot producten en diensten voor personen met een handicap

Doorheen het consumentenbeleid wordt rekening gehouden met de noden van alle burgers, ook de kwetsbare groepen. In het bijzonder zien we toe op de toegang tot basisdiensten zoals basisbankdiensten en de digitale inclusie.

Hoofdmaatregel: 66. Garanderen van de toegankelijkheid van bankdiensten voor personen met een handicap.		
	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Financiën
	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie	FOD Economie
	Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Consumentenbescherming	

Hoofdmaatregel: 67. Het maken van afspraken, in overleg met de financiële sector (o.a. Febelfin) over de toegankelijkheid, waaronder de nabijheid van het banken- en bankautomatennetwerk .		
	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Financiën
	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie	FOD Economie

	<p>Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap</p> <p>Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Consumentenbescherming</p>	
--	--	--

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
68. Ontwikkelen van een “ uniek loket ” voor burgers voor vragen in verband met consumentenzaken, dat “hybride-digitaal” is.	<p>Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie</p> <p>Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Consumentenbescherming</p>	FOD Economie
69. Onderzoeken hoe de NHRPH betrokken kan worden bij consumentenzaken en de bescherming van kwetsbare consumenten.	<p>Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Consumentenbescherming</p>	
70. Evaluatie van de uitbreiding van het recht om vergeten te worden voor personen met een handicap in verzekeringsmaterie (bvb. bepaalde types van diabetes,...)	<p>Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie</p> <p>Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Consumentenbescherming</p>	FOD Economie

2.5. Fiscaliteit en begroting

Context en de uitdagingen in België

Binnen de fiscaliteit bestaan momenteel meerdere vrijstellingen voor personen met een handicap. De gebruikte criteria komen echter niet steeds overeen met deze die op het niveau van de deelentiteiten of door andere federale overheidsdiensten gebruikt worden, wat tot onduidelijkheid kan leiden bij de gerechtigden.

Acties voor deze legislatuur

Fiscaliteit

De regering zal een bredere fiscale hervorming voorbereiden om het belastingstelsel te moderniseren, te vereenvoudigen, meer rechtvaardig en meer neutraal te maken. In deze hervorming zullen ook maatregelen gericht op personen met een handicap meegenomen worden.

Hoofdmaatregel: 71. Onderzoek naar de mogelijkheid om de huidige leeftijdsgrens van 65 jaar voor de erkenning als persoon met een handicap op fiscaal vlak te vervangen, door bijvoorbeeld een criterium “zorgbehoevendheid”.		
	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Financiën

Hoofdmaatregel: 72. Zoeken naar een wettelijke oplossing voor het probleem van de dubbele aanrekening van kinderen met een handicap inzake de belastingvrije som (hanteren van een minder restrictieve definitie van “handicap” voor deze belastingvermindering) .		
	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Financiën

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
73. De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap zal geraadpleegd worden in functie van de voorbereiding van de breder fiscale hervorming en het onderzoek naar de aanpassing van de fiscaliteit aan “ moderne samenlevingsvormen ”.	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Financiën
74. Er wordt onderzocht of de terugbetaling van 6% BTW bij de aankoop van een auto voor bepaalde personen met een handicap versneld, of direct bij de aankoop, mogelijk is.	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Financiën

Begroting

Bijkomende maatregel	Regeringslid	Administratie
75. Er wordt onderzocht of, zonder een verzwaring van de bestaande procedures, handicap kan toegevoegd worden aan de bestaande inclusieve opvolging van de begroting (<i>inclusive budget monitoring</i> eg Gender, etc.)	Eva De Bleeker, Staatssecretaris voor Begroting Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	

3. Een duurzaam land

3.1. Duurzame ontwikkeling

Context en de uitdagingen in België

De klimaatcrisis vormt een fundamentele uitdaging voor onze samenleving die dringende actie vereist. Het is cruciaal dat in die actie de sociale dimensie niet uit het oog verloren wordt, inclusief de impact die al deze maatregelen kunnen hebben op personen met een handicap.

Agenda 2030 met de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen biedt een mondiaal kader waarin de sociale, economische en ecologische dimensies van ontwikkeling worden samengebracht. In België bestaat er reeds een federale strategie voor duurzame ontwikkeling sinds 1997. De federale strategie bevat een langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling. Hierin worden de doelstellingen beschreven die de door de wet aangestelde actoren tegen 2050 zouden moeten verwezenlijken. Elke 5 jaar dient de federale regering een Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling aan te nemen op basis van de bijdragen van het maatschappelijke middenveld in de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, de wetenschappelijke expertise van het Federaal Planbureau en de expertise van de federale overheidsdiensten.

Acties voor deze legislatuur

De realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen op inclusieve wijze

In de realisatie van Agenda 2030 zal rekening gehouden worden met de noden en belangen van personen met een handicap. Hiervoor worden hun vertegenwoordigende organisaties actief betrokken bij de federale strategie inzake duurzame ontwikkeling.

Hoofdmaatregel: 76. Betrekken van de NHRPH bij de uitwerking van klimaat- en milieubeleid, teneinde een rechtvaardige transitie voor mensen met een handicap te waarborgen.

	Zakia Khattabi, Minister van Duurzame Ontwikkeling	FIDO
--	--	------

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
77. Integratie van handicap in het federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2021-2025.	Zakia Khattabi, Minister van Duurzame Ontwikkeling	FIDO
78. Sensibilisering over de gevolgen van klimaatverandering en de milieucrisis voor mensen met een handicap en ondersteuning van onderzoek en analyse in dit gebied.	Zakia Khattabi, Minister van Duurzame Ontwikkeling	FIDO
79. Bevorderen van de toegang tot informatie over het klimaat-, milieu- en duurzame ontwikkelingsbeleid van de regering voor personen met een handicap.	Zakia Khattabi, Minister van Duurzame Ontwikkeling	FIDO

3.2. Toegankelijkheid

Context en de uitdagingen in België

Toegankelijkheid als **concept** houdt in dat gebouwen, producten, diensten en digitale inhoud zo ontworpen worden dat ze rekening houden met de diversiteit in functionele karakteristieken onder de bevolking zodat ze zonder assistentie bruikbaar zijn voor een zo groot mogelijk aandeel van de populatie. Onder de noemer universeel ontwerp (*universal design*) wordt dit traditioneel vertaald naar 7 principes: (1) bruikbaar voor iedereen, (2) flexibiliteit in het gebruik, (3) eenvoudig en intuïtief gebruik, (4) begrijpelijke informatie, (5) marge voor vergissingen, (6) beperkte inspanning, en (7) geschikte afmetingen en gebruiksruidten. In de praktijk wordt het domein van toegankelijkheid gedomineerd door de ontwikkeling van internationale standaarden, waarvan een deel ook juridisch bindend is geworden.

Het **VN-Verdrag** legt ons het volgende op: “Teneinde personen met een handicap in staat te stellen zelfstandig te leven en volledig deel te nemen aan alle facetten van het leven, [neemt men] **passende maatregelen om** personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen **de toegang te garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, informatie en communicatie**, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en -systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor, of verleend worden aan het publiek, in zowel stedelijke als landelijke gebieden.”¹³

Het **regerakkoord** voorziet een actieplan universele toegankelijkheid waarbij een structurele toegankelijkheid van de ruimte en de publieke dienstverlening het einddoel is. Het is fundamenteel om minstens in gestandaardiseerde richtlijnen, objectieve doelstellingen en een monitoring daarvan te voorzien. De overheid engageert zich tegelijk om op de korte termijn de fysieke en digitale toegankelijkheid van de rechtspraak, het openbaar vervoer en de overheidsgebouwen te verbeteren.

Acties voor deze legislatuur

Toegankelijkheid van de gebouwen van de federale administraties

Een eerste prioriteit vormt het verbeteren van de toegankelijkheid van de federale openbare gebouwen, met bijzondere aandacht voor de toegankelijkheid van gerechtsgebouwen. Het VN-Comité van deskundigen pleit voor een plan met specifieke doelen en budgetten.

De wettelijke vereisten inzake **toegankelijkheid van gebouwen** is een gewestelijke bevoegdheid. Het louter toepassen van de regionale decreten is echter onvoldoende om te kunnen spreken van een toegankelijk gebouw, waardoor er een belangrijke beleidsruimte blijft voor de federale overheid in het beheer van haar eigen patrimonium. De Regie der Gebouwen, de vastgoedpartner van de federale overheidsdiensten, heeft een gids inzake toegankelijkheid opgesteld die rekening houdt met de regionale regelgeving en deze aanvult met striktere normen.

Inzake het beheer van federale overheidsgebouwen zijn drie situaties te onderscheiden: 1. Gebouwen in eigendom en beheerd door de Regie der Gebouwen (rol voor zowel de Regie als de gebruiker), 2. gebouwen gehuurd door de Regie (bijkomende rol voor de private eigenaar-verhuurder en dus belang van de openbare aanbesteding), 3. Gebouwen zonder tussenkomst van de Regie (enkel bevoegdheid van de gebruiker). Om een duurzame vooruitgang te boeken is voor elke situatie zowel de toegang tot de nodige expertise, als het engagement van alle bevoegde actoren vereist.

¹³ Art. 9 UNCRPD

Hoofdmaatregel: 80. Opstellen van een **inventaris** van de toegankelijkheid van de federale gebouwen met daaruit voortvloeiend een **plan van aanpak van de meest urgente noden**.

	Mathieu Michel, Staatssecretaris belast met de Regie der Gebouwen	Regie der Gebouwen Alle administraties
--	--	---

Hoofdmaatregel: 81. Promoten van het gebruik van de **toegankelijkheidsgids die werd opgesteld door de Regie der Gebouwen door alle federale administraties**.

In het kader van de **renovatie van bestaande gebouwen**: het integreren van de meest relevante en actuele aanbevelingen voor de toegankelijkheid van de gebouwen op basis van de aanbevelingen in de diagnosefiche, door zich in een eerste fase te richten op enkele proefgebouwen (vast te stellen prioriteit; identificatie van de aanbevelingen en uitvoering van de werkzaamheden)

In het kader van de **bouw van nieuwe gebouwen**: het integreren van de aanbevelingen voor de toegankelijkheid van gebouwen op basis van de door de Regie der Gebouwen opgestelde gids.

	Mathieu Michel, Staatssecretaris belast met de Regie der Gebouwen	Regie der Gebouwen Alle administraties
	Alle regeringsleden	

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
82. Formele aanduiding van referentiepersonen binnen de Regie , die dankzij een adequate opleiding kunnen functioneren als « adviseurs inzake toegankelijkheid »	Mathieu Michel, Staatssecretaris belast met de Regie der Gebouwen	Regie der Gebouwen
83. Digitalisering van en diagnosefiche voor de toegankelijkheid van gebouwen, en het sluiten van een overheidsopdracht voor de uitvoering van een diagnose op basis van deze fiche.	Mathieu Michel, Staatssecretaris belast met de Regie der Gebouwen	Regie der Gebouwen
84. Beroep doen op ervaringsdeskundigen en gespecialiseerde organisaties in toegankelijkheid om de toegankelijkheid van de inrichting van federale overheidsgebouwen te evalueren .	Alle regeringsleden	Alle administraties
85. De toegankelijkheid van de federale overheidsdiensten wordt online omschreven zodat burgers niet met onverwachte hindernissen	Alle regeringsleden	Alle administraties

geconfronteerd worden op het moment van hun bezoek.		
86. Actieplan ter verbetering van de toegankelijkheid van federale musea en culturele instellingen (o.a. de Munt, Bozar) .	Thomas Dermine, Staatssecretaris belast met Wetenschapsbeleid Sophie Wilmès, Minister van de Federale Culturele Instellingen	
87. Buitenlandse posten: Evaluatie van de toegankelijkheid van de ambassades en de residenties.	Sophie Wilmès, Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel	FOD Buitenlandse Zaken
88. Verzekeren dat de toekomstige kazernes toegankelijk zijn en aanpassingen voorzien zijn in alle bestaande kazernes waar dit nodig is.	Ludivine Dedonder, Minister van Defensie	Ministerie van Defensie

Diensten, producten en digitale inhoud

Het belang van toegankelijkheid is niet beperkt tot bebouwde omgeving, maar speelt ook voor **digitale inhoud** (websites en applicaties), **producten**, en **diensten**. De federale overheid zal binnen haar bevoegdheden het gebruik van bestaande toegankelijkheidsstandaarden aanmoedigen, en waar nodig verplichten.

Hoofdmaatregel: 89. Omzetting van de 'European Accessibility Act' naar Belgische wetgeving en het betrekken van de vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap bij dit proces.		
	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie	FOD Economie (Piloot + omzetting)
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Sociale Zekerheid (Piloot)
	Sophie Wilmès, Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel	FOD Buitenlandse Zaken (Eurocoördinatie)
	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie
	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Mobiliteit en Vervoer
	Petra De Sutter,	Autoriteit voor Financiële diensten en Markten

	Minister van Telecommunicatie	FOD Binnenlandse Zaken
	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Kanselarij
	Mathieu Michel, Staatssecretaris voor Digitalisering	FOD BOSA

Hoofdmaatregel: 90. Alle publieke websites en applicaties dienen toegankelijk te zijn conform de meest recente EN301549 standaarden. Daartoe voorzien we:		
<ul style="list-style-type: none"> - Controle van mobiele toepassingen van federale overheidsinstanties, met als doel deze toegankelijker te maken. - Gunning van een overheidsopdracht voor ondersteuning in de materie van digitale toegankelijkheid zodat de websites en mobiele applicaties van federale, regionale en lokale overheden toegankelijker gemaakt worden. - Sensibilisering van de federale actoren die betrokken zijn bij e-toegankelijkheid (bv. e-toegankelijkheidsevenement). 		
	Mathieu Michel, Staatssecretaris voor Digitalisering	FOD BOSA

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
91. Zoeken naar een oplossing om de universele toegankelijkheid van de draagbare betaalterminals die alleen een touchpad hebben te verzekeren.	Vincent Van Peteghem, Minister van Financiën	FOD Financiën
	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie	FOD Economie

Brandveiligheid van gebouwen

Brandpreventie is een gedeelde bevoegdheid van de federale overheid, van de deelstaten en de lokale besturen. De federale overheid stelt de basisnormen op, maar is niet bevoegd voor de specifieke normen.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
92. Nagaan in welke mate de Belgische brandnormering en -wetgeving moet worden aangevuld om de evacuatie van personen met een handicap te vergemakkelijken.	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Binnenlandse Zaken

3.3. Mobiliteit

Context en de uitdagingen in België

Een degelijke toegang tot (openbaar) vervoer is essentieel voor veel personen met een handicap om ten volle deel te kunnen nemen aan de maatschappij, en voor de verwezenlijking van hun andere rechten (bijvoorbeeld: toegang tot werk, gezondheidszorg). Het VN-Verdrag behandelt het onderwerp onder de grote noemer van toegankelijkheid (art.9). Op het niveau van de VN ziet men toegankelijkheid ook als een algemeen beginsel: toegankelijke gebouwen, openbaar vervoer, diensten, ... hierzonder is de verwezenlijking van de andere rechten van het Verdrag niet mogelijk. Voor de federale overheid in België betekent dit acties voor de toegang van personen met een handicap tot het spoorvervoer en het wegverkeer. Op het niveau van de Europese Unie herbevestigt de herziene verordening betreffende rechten van treinreizigers (Verordening 2021/782, inwerkingtreding voorzien in 2023) de rechten van reizigers met een handicap en met beperkte mobiliteit op toegang tot het treinvervoer.¹⁴

Het regeerakkoord biedt alvast een sterk kader voor acties op het vlak van spoorvervoer. Zo bepaalt het dat het beheerscontract met NMBS afspraken dient te bevatten op het vlak van toegankelijkheid. Verder worden nieuwe investeringen in het spoor gebruikt voor de toegankelijkheid van de perrons en de treinen te verbeteren, waarbij een actie- en stappenplan op basis van een evaluatie van de huidige toegankelijkheid als voorwaarde wordt gesteld. Ook het middenveld is een sterke voorstander van een duidelijk actieplan, waarin het gebruik van de expertise van de organisaties gespecialiseerd in toegankelijkheid gegarandeerd wordt. Dit is nodig zodat de inspanningen van NMBS daadwerkelijk een toegankelijk en inclusief spoorvervoer creëren. Tegelijkertijd mag men niet uit het oog verliezen dat menselijke assistentie en dienstverlening voor een aanzienlijke groep van personen met een handicap essentieel zijn om toegang te krijgen tot het spoorvervoer.

In het gebied van mobiliteit hebben we gebieden geïdentificeerd waarin samenwerking met de deelgebieden nodig is voor het optimaal realiseren van rechten van personen met een handicap. In de Interministeriële Conferentie voor Mobiliteit zou er afstemming kunnen gebeuren van de federale toegankelijkheidsstandaarden met de regelgeving voor regionaal openbaar vervoer. Ook in het domein van wegverkeer kan dit kanaal zeer waardevol zijn, bijvoorbeeld voor de bespreking van de problematiek van de Scancars.

Acties voor deze legislatuur

Het toegankelijk maken van het Belgisch openbaar spoorvervoer

Toegankelijk openbaar spoorvervoer betekent dat het gebruikt kan worden zonder assistentie door een zo groot mogelijke groep van mensen. Dit dient verwezenlijkt te worden door enerzijds drempels voor de toegang tot bestaande infrastructuur en materieel te elimineren, en anderzijds ervoor te zorgen dat het nieuwe materieel en infrastructuur voldoet aan de nodige toegankelijkheidsvereisten.

Wat betreft concrete acties vertaalt dit zich in het werken op twee parallelle “sporen”:

- Stappen in de praktijk om de huidige toegankelijkheid in kaart te brengen en te verbeteren;
- Stappen om toegankelijkheidsvereisten vast te leggen in bindende instrumenten.

¹⁴ Verordening 2021/782 ‘betreffende de rechten en verplichtingen van treinreizigers’, Hoofdstuk V: Personen met een handicap en personen met een beperkte mobiliteit.

Hoofdmaatregel: 93. Verbeteren van de huidige situatie inzake toegankelijkheid.

- a. Raadpleging van gespecialiseerde organisaties zoals de NHRPH en CAWaB, Inter vzw, Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, voorzien in de dienst- en performantiecontracten van NMBS en Infrabel.
- b. De toegankelijkheid van stations en haltes verbeteren en versnellen.
- c. Verhoging van het aantal autonome stations die de volgende 5 criteria respecteren:
 - toegang tot platforms op een autonome manier mogelijk
 - perron op 76 cm
 - podotactiele geleidelijnen
 - toegankelijke/bruikbare kaartjesautomaten voor personen met beperkte mobiliteit
 - Gereserveerde parkeerplaatsen
- d. Ervoor zorgen dat nieuwe investeringen in rollend materieel en infrastructuur voldoen aan de relevante toegankelijkheidsnormen

Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer
---	---------------------------

Bijkomende maatregel	Regeringslid	Administratie
94. Het opnemen van doelstellingen voor de realisatie van toegankelijkheid voor reizigers met beperkte mobiliteit in het openbare dienstcontract met NMBS en het performantiecontract met Infrabel	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer

Het verzekeren van menselijke dienstverlening van goede kwaliteit aan treinreizigers met een handicap en/of een beperkte mobiliteit

Het verkennen van de steeds bredere mogelijkheden van technologie en automatisering is typisch voor de huidige samenleving. Hetzelfde geldt voor het spoorvervoer. De vorige sectie van toegankelijkheid beoogt al het zoveel mogelijk elimineren van de nood aan een menselijke tussenkomst. **Tegelijk is het van groot belang voor de rechten van reizigers met een handicap dat deze menselijke tussenkomst niet volledig verdwijnt**, omwille van verschillende redenen. Ten eerste is het verzekeren van optimale toegankelijkheid (dus het hebben van autonome toegang tot het vervoer) iets wat niet onmiddellijk gerealiseerd kan worden. Verder is het altijd mogelijk dat de gehanteerde toegankelijkheidsvereisten geen rekening houden met bepaalde groepen van personen met een handicap. Ten slotte moeten we voor ogen houden dat sommige personen met een handicap altijd een vorm van assistentie nodig zullen hebben om toegang te hebben tot de dienst op gelijke basis met andere reizigers.

Hoofdmaatregel: 95. Verbeteren van het systeem van assistentie aan reizigers met beperkte mobiliteit, afhankelijk van de beschikbare middelen:

- a. Versoepeling van (reservatie)termijnen
- b. Uitbreiding van het assistentieaanbod
- c. Voorzien van assistentie in het geval van werken en omleidingen
- d. Verbeteren van mogelijkheden en procedures om assistentie te reserveren

Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer
---	---------------------------

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
96. Aanbieden van een zorgvuldige opleiding aan het personeel, inclusief treinbegeleiders , over de omgang met reizigers met beperkte mobiliteit	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer
97. Versterking van de systemen die passagiers met een handicap in staat stellen een ticket te kopen : website, app, toegankelijke ticketautomaten, aanwezigheid van een steward.	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer
98. Het gebruik van de European Disability Card binnen het openbaar treinvervoer zal onderzocht worden.	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Mobiliteit en Vervoer FOD Sociale Zekerheid
99. Ervoor zorgen dat de aankoop van tickets zoveel mogelijk kan gebeuren via een eventuele menselijke tussenkomst als dat nodig is voor reizigers met een handicap en dat zonder een toeslag	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer

Sensibilisering van de reizigers over treinreizigers met een beperkte mobiliteit

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
100. Een enquête ontwikkelen en organiseren in samenwerking met betrokken belanghebbenden om statistieken en gegevens te verkrijgen over problemen ondervonden tijdens het reizen, en de impact ervan op de keuze van vervoerswijze.	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer
101. De haalbaarheid en relevantie nagaan van een bewustmakingscampagne voor spoorweggebruikers, zoals een campagne "Wat als je in de situatie was van...".	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	FOD Mobiliteit en Vervoer

Deelname aan het wegverkeer

Maatregelen betreffende wegverkeer kunnen ook raken aan de bevoegdheden van deelgebieden, waardoor het onderwerp idealiter eveneens deel uitmaakt van besprekingen in de context van de Interministeriële Conferentie voor Mobiliteit, Infrastructuur en Telecommunicatie.

Hoofdmaatregel: 102. Hervorming van het systeem van parkeerkaarten		
<ul style="list-style-type: none"> a. Verbeteringen in de procedure van toekenning van parkeerkaarten voor alle doelgroepen b. Systematisch nieuwe parkeerkaarten met een QR code uitgeven c. Uitwerken van een technische oplossing voor het ScanCars probleem in samenwerking met de gewesten, en lokale besturen. d. Betere dienstverlening aan leden van de internationale diplomatieke gemeenschap met een handicap 		
	<p>Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap</p> <p>Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit</p> <p>Sophie Wilmès, Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel</p>	<p>FOD Sociale Zekerheid</p> <p>FOD Mobiliteit en Vervoer</p> <p>FOD Buitenlandse Zaken</p>

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
103. Wijziging van de wegcode om het gebruik van busstroken en speciale oversteekplaatsen door voertuigen voor het collectief vervoer van personen met een handicap mogelijk te maken.	Georges Gilkinet, Minister van Mobiliteit	FOD Mobiliteit en Vervoer
104. Beliris : Afsluiten van een contract voor analyse van projecten vanuit het oogpunt van toegankelijkheid voor iedereen , en opstelling van een interne auditstrategie voor deze projecten, alsook een systematische evaluatie van projecten voor de herinrichting van de openbare ruimte door de commissie voor actieve modi opgericht binnen Brussel-Mobiliteit (Brussels Hoofdstedelijk Gewest).	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap en Beliris	FOD Mobiliteit en Vervoer

4. Een veilig land

4.1. Justitie en veiligheid

Context en de uitdagingen in België

Elke Belg en elk Belgisch bedrijf moet kunnen rekenen op goed werkende veiligheidsdiensten en justitieel apparaat.

Een bijzonder aandachtspunt voor personen met een handicap inzake justitie is het respect voor de **autonomie van de persoon**. Het VN-Verdrag stelt dat de rechtsbekwaamheid van personen met een handicap, namelijk het in staat zijn om juridisch geldige beslissingen te nemen, altijd gewaarborgd moet worden (art. 12).

Om degelijk beschermd te worden tegen discriminatie, geweld, uitbuiting, oneigenlijke vrijheidsberoving, misbruik, en andere inbreuken op de persoonlijke integriteit, moet er een **degelijke toegang zijn tot politie en justitie** voor personen met een handicap. Eveneens moeten er ook maatregelen genomen worden ter bescherming van de rechten van **dadens met een handicap** die zich in het justitieel en penitentiair systeem bevinden.

Op het niveau van het VN-Verdrag zijn in dit domein heel wat verplichtingen voor de Belgische Staat betrokken: namelijk het verzekeren van de toegang tot de rechter (art. 13) en van de vrijheid en veiligheid van de persoon (art. 14) en het beschermen van de fysieke integriteit van personen, inclusief hen vrijwaren tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, uitbuiting, geweld en misbruik (art. 15-17).

Acties voor deze legislatuur

Bescherming van de autonomie van personen met een handicap

We zetten in op een verbetering van het systeem van voorlopige bewindvoering. We hebben hierbij oog voor een zorgvuldigere behandeling van de dossiers, en een omslag naar maatregelen ter ondersteuning van de persoon met een handicap in het nemen van beslissingen in de plaats van maatregelen ter vertegenwoordiging. Zoals voorzien in het regeerakkoord worden de nodige hervormingen aan de wet van 26 juni 1990 'betreffende de bescherming van de geesteszieke persoon' voortgezet.

Hoofdmaatregel: 105. Introduceren van een kader voor activiteiten van professionele bewindvoerders		
a. Met betrekking tot kwaliteit van diensten: <i>humaan beheer</i> <i>Opleggen van vereiste opleiding/ introductie van deontologie</i>		
b. Met betrekking tot tarificatie van diensten: <i>kosten zijn voorzienbaar en redelijk</i>		
c. Oprichten van een orgaan dat controleert en bemiddelt bij professionele bewindvoering		
	Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	FOD Justitie

Hoofdmaatregel: 106. Evaluatie van de wet inzake voorlopige bewindvoering: rekening houden met problematiek gesignaleerd door organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen en hun vraag om vanuit de griffies een ondersteuning te bieden aan familiale bewindvoerders.

Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	FOD Justitie
---	--------------

Bijkomende maatregel	Regeringslid	Administratie
107. Digitalisering van de procedure van bewindvoering: <ul style="list-style-type: none"> - Alle informatie en communicatie op één plaats, toegang voor alle partijen - Verminderde werklast voor de vrederechter, zodat deze tijd heeft voor menselijke aspecten 	Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	FOD Justitie

Verbeteren van de autonomie van personen met een handicap in de geestelijke gezondheidszorg

Hervorming van de wet van 26 juni 1990 ‘betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke’.

Zie supra, bij 1.2. Gezondheidszorg (zie hoofdmaatregel 6)

Ervoor zorgen dat personen met een handicap betere toegang hebben tot (diensten verleend door) politie en justitie

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
108. Digitaal beschikbaar maken van het register voor beëdigde vertalers en tolken voor het publiek en werken aan een stijging van het aantal tolken gebarentaal	Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	FOD Justitie
109. “ Fluistersets ” in de rechtbanken worden beschikbaar gemaakt.	Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	FOD Justitie
110. Door digitale aangiftes te promoten, bevorderen we de toegang tot politiediensten voor personen met beperkte mobiliteit	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	De Federale Politie (DGR/DGI) voor de Geïntegreerde Politie

111. Bevorderen van de bekendheid van de European Disability Card bij alle hulpdiensten .	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Binnenlandse Zaken Federale Politie voor de Geïntegreerde Politie
---	---	--

Situatie van personen met een handicap in het penitentiair systeem

Bijkomende maatregel	Regeringslid	Administratie
112. Investering in de zorgéquipes voor personen met een handicap in het penitentiair systeem.	Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	FOD Justitie

Er wordt rekening gehouden met personen met een handicap die slachtoffer zijn van familiaal, gendergerelateerd en/ of seksueel geweld.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
113. Bijzondere aandacht voor handicap binnen het actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	Instituut gelijkheid vrouwen en mannen
114. Evaluatie van de toegankelijkheid van de steunpunten voor seksueel geweld voor personen met een handicap	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	Instituut gelijkheid vrouwen en mannen

5. Een land van samenwerking en respect

5.1. Institutionele hervormingen en Democratische vernieuwing

Context en de uitdagingen in België

Personen met een handicap moeten het recht en de mogelijkheid hebben om hun stem uit te brengen en zich kiesbaar te stellen, evenals te participeren in de uitoefening van **openbare functies en in publieke aangelegenheden** (artikel 29 CRPD). Zowel wettelijke, fysieke als andere obstakels dienen hiervoor weggewerkt te worden. Hierbij kan in het bijzonder verwezen worden naar de toegankelijkheid van het kiesproces.

Het federaal regeerakkoord voorziet een onderzoek naar een optimale staatsstructuur en bevoegdheidsverdeling, en een modernisering van het democratisch proces, de Grondwet, en de wetgeving in zijn geheel. Er worden eveneens burgerconsultaties voorzien in het kader van de institutionele hervormingen, alsook wordt er een verhoging van de participatiegraad aan verkiezingen beoogd en in het algemeen de deelname van burgers in (de vernieuwing van) het democratisch proces nagestreefd.

Acties voor deze legislatuur

Deelname aan verkiezingen

Het garanderen van de deelname van personen met een handicap aan de federale en Europese verkiezingen, alsook de toegankelijkheid van het kiesproces zijn essentiële elementen voor de regering.

Hoofdmaatregel: 115. Diagnose van de toegankelijkheid van de kiesprocessen teneinde verbeteringen voor de verkiezingen van 2024 voor te stellen.		
	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Binnenlandse Zaken

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
116. Garanderen van gratis vervoer van en naar het kieslokaal als redelijke aanpassing voor personen met een handicap.	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Binnenlandse Zaken
117. Wijziging van het systeem van gerechtelijke vervolging ter versterking van de controle van volmachten en ter bestrijding van misbruik.	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Binnenlandse Zaken
118. Sensibiliseren van burgers, politieke partijen en media over de participatie van personen met een handicap aan het kiesproces en over het belang van het aanbieden van verkiezingsprogramma's en berichtgeving in toegankelijke vormen.	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken	FOD Binnenlandse Zaken

119. Onderzoek naar hoe de schorsing van de uitoefening van het kiesrecht bij beschermde personen tot het minimum beperkt kan worden.	Annelies Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken Vincent Van Quickenborne, Minister van Justitie	FOD Binnenlandse Zaken FOD Justitie
--	--	--

Institutionele hervormingen en democratische vernieuwing

Personen met een handicap zullen betrokken worden bij de werkzaamheden voor institutionele hervormingen en democratische vernieuwing.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
<p>120. Garanderen van de representatieve deelname van personen met een handicap aan de voorziene burgerconsultatie.</p> <p>We zullen de mogelijkheden onderzoeken voor het ontwikkelen van audioteksten voor het platform om personen met een visuele handicap in staat te stellen de vragen en contextuele elementen te horen.</p> <p>Het zal mogelijk zijn om met de gewenste hulp op papier aan het online platform deel te nemen.</p>	<p>David Clarinval, Minister van Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing</p> <p>Annelies Verlinden, Minister van Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing</p>	FOD BOSA
<p>121. Het verzekeren van de betrokkenheid van de vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap bij de voorbereiding van institutionele hervormingen.</p> <p>In het kader van de uitvoering van het door de federale regering ontwikkelde online platform zullen we verenigingen die personen met een handicap vertegenwoordigen, uitnodigen om input en adviezen te geven over de modernisering van de staatsstructuur.</p>	<p>David Clarinval, Minister van Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing</p> <p>Annelies Verlinden, Minister van Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing</p>	FOD BOSA

5.2. Gelijkheid en non-discriminatie

Context en de uitdagingen in België

Personen met een handicap moeten beschermd worden tegen discriminatie, vrijheidsberoving, geweld, uitbuiting, misbruik en andere inbreuken op de persoonlijke integriteit. Dit vereist eveneens het herdenken van gelijkheid: er is een evolutie nodig van formele gelijkheid naar inclusieve gelijkheid, waarbinnen de verwezenlijking van redelijke aanpassingen essentieel is voor personen met een handicap, ook de redelijke aanpassingen die praktisch moeilijker te realiseren zijn. In België bestaat er een regelgevend kader voor de bestrijding van discriminatie en de gelijke behandeling van alle personen.¹⁵ Het is echter duidelijk dat het bestaande rechtskader als ontoereikend wordt ervaren voor de afdwinging van de rechten van personen met een handicap.¹⁶ Naast de gebreken in het wettelijk kader, blijft er nog veel onbegrip bestaan in de maatschappij, en zeker op de arbeidsmarkt, voor de capaciteiten en noden van personen met een handicap.¹⁷

Het Verdrag vereist een anti-discriminatiewetgeving die effectieve rechtsmiddelen biedt, en een brede(re) bescherming tegen discriminatie, inclusief meervoudige discriminatie en kruisdiscriminatie¹⁸ (waarbij de aanwezigheid van meerdere beschermde kenmerken de persoon met een handicap kwetsbaarder maakt, bijvoorbeeld vrouwen met een handicap/ kinderen met een handicap) en discriminatie bij associatie.¹⁹ Discriminatie tegen een persoon omwille van zijn of haar band met een persoon met een handicap (bijvoorbeeld ouders van een kind met een handicap) is een fenomeen dat ook onder deze noemer dient aangepakt te worden. Eveneens dienen de specifieke uitdagingen voor meisjes en vrouwen met een handicap (kruising van de criteria geslacht en handicap) hier te worden aangekaart.

Acties voor deze legislatuur

Strijd tegen de discriminatie van personen met een handicap

Het federaal instrumentarium voor de strijd tegen de discriminatie van personen met een handicap wordt geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Hoofdmaatregel: 122. Evaluatie van federale antidiscriminatie wetten , met betrekking tot de specifieke aanbevelingen over de kwestie van handicap vanuit de Commissie voor de evaluatie van deze wetten		
	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	Cel Gelijke Kansen
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	VN-Coördinatiemechanisme, FOD Sociale Zekerheid

¹⁵ De wetten van 10 mei 2007 'ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie' en 'ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen' en de wet van 30 juli 1981 'tot de bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden'

¹⁶ Evaluatiecommissie federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie, *Eerste evaluatieverslag*, 2017.

¹⁷ Unia, *Bevraging van personen met een handicap over de naleving van hun rechten*, 2020: thema dat aan bod komt doorheen de bevraging.

¹⁸ Definities van "intersectional discrimination" en "multiple discrimination" in General Comment No. 6 van het Comité, 2018.

¹⁹ Concluding Observations 2014 met betrekking tot artikelen 5 en 6; List of Issues 2019 met betrekking tot dezelfde artikelen.

Hoofdmaatregel: 123. Verbetering van de discriminatietoetsen en het uitvoeren van een academische monitoring van diversiteit en discriminatie op sectorniveau

	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Werk Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	FOD WASO Cel Gelijke Kansen
--	---	------------------------------------

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
124. Aandacht voor de meervoudige discriminatie van vrouwen meisjes met een handicap, in de voorziene evaluatie van de gelijkheids- en mensenrechtenorganen.	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	

5.3. Deelname aan het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport

Context en de uitdagingen in België

Onze samenleving is divers, en alle personen moeten waardig en respectvol worden behandeld en vrij zijn om in alle domeinen deel te nemen. Volgens het Verdrag moeten personen met een handicap volop kunnen deelnemen aan het **culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport** (artikel 30).

Cultuur, sport en vrijetijdsbesteding zijn in de eerste plaats een bevoegdheid van de gemeenschappen. Niettemin zijn er een aantal domeinen waarin de federale overheid ofwel een ondersteunende rol kan opnemen, ofwel een eigen bevoegdheid behoudt over specifieke culturele en wetenschappelijke instellingen.

Acties voor deze legislatuur

Bevordering van de toegang tot culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport.

De federale overheid zet zich in voor de toegankelijkheid van de eigen culturele en wetenschappelijke instellingen, en ondersteunt de toegang tot het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport waar mogelijk binnen haar eigen bevoegdheden.

Hoofdmaatregel: 125. Verder uitrollen van de European Disability Card als instrument voor de toegang tot cultuur en vrijetijdsbesteding in binnen- en buitenland en promotie van het maximaal gebruik ervan bij de federale culturele en wetenschappelijke instellingen.		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap Sophie Wilmès, Minister van de Federale Culturele Instellingen Ludivine Dedonder, Minister van Defensie Thomas Dermine, Staatssecretaris belast met Wetenschapsbeleid	FOD Sociale Zekerheid

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
126. Uitwerken van sportinitiatieven voor militairen en veteranen met een handicap.	Ludivine Dedonder, Minister van Defensie	Ministerie van Defensie
127. Ontwikkeling en implementatie van een inclusiviteits- en diversiteitsstrategie binnen BOZAR	Sophie Wilmès, Minister van de Federale Culturele Instellingen	
128. Bevorderen van de toegang voor personen met een handicap tot voorstellingen van de Munt en het Nationaal Orkest van België.	Sophie Wilmès, Minister van de Federale Culturele Instellingen	

5.4. Statistieken en het verzamelen van gegevens

Context en de uitdagingen in België

“Meten is weten”. De besluitvorming over de kwesties betreffende personen met een handicap moet worden gebaseerd op betrouwbare gegevens en statistieken. Zo verkrijgt men beter inzicht in de problematieken, welke tussenkomsten het beste werken, en het laat toe om de resultaten te meten ten opzichte van de oorspronkelijke doelstellingen. Volgens artikel 31 van het Verdrag is het **doelstelling om het verzamelen, analyseren en verspreiden van gegevens uitgesplitst volgens geslacht, leeftijd en handicap te systematiseren, en om acties die de versterking van de vaardigheden in dit domein beogen uit te breiden.**²⁰

De afwezigheid van een **uniforme definitie van het begrip handicap** in België bemoeilijkt gecoördineerde statistieken voor de domeinen die onder het VN-Verdrag vallen. In surveys wordt handicap meestal subjectief bevraagd. Administratieve data daarentegen vertrekken van wat er geregistreerd wordt, meestal in het kader van uitkeringen. Veel van de bestaande administratieve data zijn beschikbaar bij de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming). Ook Europese data, in het bijzonder de EU-SILC wordt vaak als gegevensbron geciteerd in de context van handicap. Een tweede uitdaging is het **ontbreken van een aantal relevante gegevensbronnen** in het Datawarehouse (o.m. regionale gegevens). Tot slot moet de data ook beschikbaar zijn voor de diensten die de inhoudelijke expertise hebben om nuttig te zijn voor monitoring en beleidsondersteunend onderzoek.

Acties voor deze legislatuur

Hoofdmaatregel: 129. Verlengen van het project « Improving Equality Data Collection in Belgium » om het uit te breiden met andere criteria van discriminatie, waaronder handicap.		
	Sarah Schlitz, Staatssecretaris Gendergelijkheid, Kansen en Diversiteit	voor Gelijke Cel Gelijke Kansen

Hoofdmaatregel: 130. Oprichten van een task force ter identificatie van de noden en mogelijkheden voor de verzameling van gegevens en statistieken met betrekking tot personen met een handicap (met aandacht voor andere criteria zoals geslacht, leeftijd, etc.).		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid Statbel
	Frank Vandenbroucke, Minister van Sociale Zaken	Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
	Pierre-Yves Dermagne, Minister van Economie en Werk	

²⁰ Niettemin kan het niet de bedoeling zijn dat personen met een handicap zich verplicht voelen of verplicht worden om zich individueel bekend te maken als “persoon met een handicap” en dient hier de persoonlijke vrijheid en het recht op privacy, in lijn met artikel 22 van het VN-Verdrag met betrekking tot het recht op bescherming van privéleven nageleefd te worden.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
131. Ontwikkeling van statistieken over de omvang en aard van in- en uitstroom van IVT- en IT-gerechtigden .	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Sociale Zekerheid
132. Bijzondere aandacht voor intersectionaliteit , in het bijzonder wat betreft leeftijd en geslacht, in de statistiekproductie inzake IVT en IT en cijfermatige analyses (vb. 'Cijfers in de kijker') van de FOD Sociale Zekerheid.	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid

5.5. Mainstreaming doorheen het beleid

Context en de uitdagingen in België

Voor het verwezenlijken van de rechten van personen met een handicap is hiervoor aandacht nodig doorheen alle beleidsdomeinen. Beleidsmaatregelen die onvoldoende rekening houden met de specifieke noden van personen met een handicap riskeren een onbedoelde negatieve impact. De regelgevingsimpactanalyse (RIA) slaagt er vandaag onvoldoende in om deze effecten te voorzien. Ook is er ruimte om de samenwerking met de vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap, in het bijzonder de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, te versterken.

Het principe “Niets over ons, zonder ons” loopt als een rode draad door het VN-Verdrag en het verdrag vereist van ons land dat de vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap betrokken worden bij alle beleidsprocessen die handicap in de brede zin raken. Om ongewenste neveneffecten van nieuwe maatregelen voor personen met een handicap te voorkomen dient de aandacht voor de sociale en omgevingsdimensie van handicap *ge-mainstreamed* te worden doorheen het beleid.

Acties voor deze legislatuur

‘Handistreaming’ doorheen het federaal beleid.

Er zal ingezet worden op het verbeteren van de structurele aandacht voor de impact van beleidsmaatregelen op personen met een handicap doormiddel van de regelgevingsimpactanalyse, de betrokkenheid van de NHRPH, en de vorming en sensibilisering van beleidsmakers.

Hoofdmaatregel: 133. Opname van handicap binnen een hervorming van de RIA.		
	Mathieu Michel, Staatssecretaris voor administratieve vereenvoudiging	Dienst voor Administratieve Vereenvoudiging
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	

Hoofdmaatregel: 134. Uitbreiden van de betrokkenheid van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap in het beleidsproces.		
	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Sociale Zekerheid

Hoofdmaatregel : 135. Versterken van de Nationale Hoge Raad van Personen met een Handicap

	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	FOD Sociale Zekerheid
--	---	-----------------------

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
136. Aanbieden van een kant-en-klare opleiding over validisme voor de leden van de beleidscellen en de administratieve contactpunten voor handicap.	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit	
137. Creatie van een anti-validisme toolbox met de artikelen van de CRPD die België moet volgen bij de implementatie van zijn beleid zodat het beleid inclusief is en de fundamentele rechten van personen met een handicap eerbiedigt.	Sarah Schlitz, Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een Handicap	

6. België, een sterke stem in Europa en de wereld

6.1. Europese en internationale ambitie

Context en de uitdagingen in België

Het regeerakkoord voorziet dat België erover waakt dat het buitenlands beleid gebaseerd is op de verdediging en de bevordering van de rechtsstaat en de mensenrechten. België werkt ook mee aan de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's) en behoudt in het bijzonder de focus op armoedebestrijding en de bescherming van de meest kwetsbare groepen.

In het kader van het VN-Verdrag verbinden de lidstaten zich ertoe om het belang van internationale samenwerking en de bevordering daarvan te erkennen, ter ondersteuning van nationale inspanningen voor de verwezenlijking van rechten van personen met een handicap. België dient dus in zijn buitenlands beleid rekening te houden met de dimensie van handicap, in het bijzonder in de activiteiten voor internationale en regionale organisaties, en moet hierbij het maatschappelijk middenveld betrekken, in het bijzonder de organisaties voor personen met een handicap.

Momenteel zorgt men ervoor dat men doorheen het buitenlands beleid en de acties op het vlak van ontwikkelingssamenwerking een transversale benadering op basis van mensenrechten en/of noden aan humanitaire hulp aanhoudt. Deze intersectionele benadering laat België toe om met alle kwetsbaarheden rekening te houden, inclusief de specifieke noden verbonden aan rechten van personen met een handicap. De Belgische strategie voor humanitaire hulp specificeert eveneens dat "financieringen voor humanitaire hulp moeten opgemaakt worden op basis van de noden en de graad van kwetsbaarheid van de betrokken bevolkingen". Gelet op het feit dat handicap een criterium is voor kwetsbaarheid, wordt er bijgevolg rekening gehouden met personen met een handicap in financiering voor ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp.

Acties voor deze legislatuur

Internationale promotie van de rechten van personen met een handicap

De bevordering van de rechten van personen met een handicap op het internationale niveau, en de dimensie van handicap in de opvolging en realisatie van de Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's) zijn bijgevolg de krachtlijnen van de Belgische ambities op het internationale werkveld.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
138. België ondersteunt de werking van het VN-Comité inzake de rechten van personen met een handicap en verleent haar medewerking aan de periodieke rapportage over de implementatie van het verdrag in België.	Karine Lalieux, Minister belast met Personen met een handicap	FOD Buitenlandse Zaken FOD Sociale Zekerheid
139. Sensibilisering tot rekening houden met handicapvraagstukken binnen de verschillende takken van de Raad van de EU .	Sophie Wilmès, Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel	FOD Buitenlandse Zaken
140. Bij acties ter promotie van het imago van België in het	Sophie Wilmès,	FOD Buitenlandse Zaken

buitenland zullen Belgische personen met een handicap meer in de verf gezet worden.	Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel	
141. Er wordt rekening gehouden met de handicap dimensie in de voorbereiding van de missies van defensie (Cf artikel 11 UNCRPD)	Ludivine Dedonder, Minister van Defensie	Ministerie van Defensie
142. Er wordt rekening gehouden met rechten van personen met een handicap in de programma's van de Belgische ontwikkelingssamenwerking .	Meryame Kitir Minister van Ontwikkelingssamenwerking	FOD Buitenlandse Zaken, Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp

6.2. Asiel en migratie

Context en de uitdagingen in België

Het domein “asiel en migratie” krijgt in Europa veel belangstelling, en is een belangrijke uitdaging in het kader van een humaan en evenwicht beleid. In het regeerakkoord wordt het asiel- en migratiebeleid expliciet gestoeld op de rechten van de mens, zoals verankerd in de verschillende internationale en Europese verdragen. Eveneens engageert men zich in het regeerakkoord tot bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen in de procedures en opvang.

Het Belgische systeem voor asielaanvraag is erop gericht om alle elementen in een dossier rond een individu, inclusief een handicap, te identificeren. Dat deze identificatie gebeurt op een zorgvuldige manier is voor asielzoekers met een handicap van groot belang, zodat er kan rekening gehouden worden met de specifieke noden van deze personen. De aanpassingen die bijgevolg genomen worden op basis van deze noden, zorgen ervoor dat asielzoekers met een handicap op gelijke basis met anderen toegang krijgen tot de asielprocedures, en tot een menswaardige opvang. Dit zijn belangrijke garanties met het oog op de verwezenlijking van artikel 18 van het VN-Verdrag.

Het is eveneens van belang om naar de situatie van personen met een handicap buiten het kader van de procedure tot asielaanvraag te kijken. Men kan hierbij denken aan de toegang van erkende vluchtelingen met een handicap tot de administratieve erkenning van hun handicap, hun toegang tot tewerkstelling en andere gebieden van de maatschappij, maar ook aan de eliminatie van zoveel mogelijk drempels in de programma's voor vrijwillige terugkeer voor personen met een handicap.

Acties voor deze legislatuur

Een asiel- en migratiebeleid gebaseerd op de rechten van de mens

De regering verzekert een asiel- en migratiebeleid gebaseerd op de rechten van de mensen, dat erop toeziet dat personen met een handicap op gelijke voet met anderen kunnen gebruik maken van de procedures, en dat zij worden opgevangen op een waardige manier.

Bijkomende maatregelen	Regeringslid	Administratie
143. Zorgen voor een aangepaste beoordeling om de specifieke behoeften van asielzoekers met een handicap die in de opvangcentra en het aanmeldcentrum verblijven, snel en	Sammy Mahdi, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie	Fedasil

correct te kunnen vaststellen en opvolgen.		
144. Bevordering van mobiliteit en aangepaste communicatie voor asielzoekers met een handicap die in opvangcentra wonen.	Sammy Mahdi, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie	Fedasil
145. In het geval van vrijwillige terugkeer, voorzien van bijstand bij re-integratie in het land van herkomst (hulp bij het zoeken naar werk, enz.)	Sammy Mahdi, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie	



Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

© 2021

FOD Sociale Zekerheid
DG Beleidsondersteuning

Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50
1000 Brussel

dgBeSoC-contact@minsoc.fed.be
<https://socialsecurity.belgium.be>

Wettelijk depot elektronische versie:
D 2021/10.770/31